

Таблиця 1.

Механізми самореалізації викладача у науково технічній діяльності

Назва механізму	Змістова характеристика механізму
Практика прийняття рішень	досвід реального діяння; способи підготовки прийняття рішення (гіпотези, альтернативи); типи рішень, що використовуються (використання головним чином партисипативних, групових типів); передбачення результату; суб'єктивна оцінка правильності виконання прийнятих рішень, аналіз причин успіху-неуспіху; накопичення індивідуального досвіду, фіксація результатів і способів розвитку власних стратегій й суб'єктивних властивостей.
Цілепокладання	забезпечує ефективне подолання невизначеності в умовах множинності альтернатив, зумовлює єдність процесуального й результативного задоволення, реальну можливість керувати власним розвитком, цілеспрямовано будувати власну професійну діяльність, а отже, вільно творити себе.
Екстеріоризація	об'єктивація досвіду і думок фахівців. Крім того, у цьому процесі професіонал здатен не тільки транслювати засвоєні й створенні адекватні еталони діяльності, але й одночасно породжувати нові цілі й орієнтири, більш відповідні швидкоплинним життєвим вимогам, тим самим, забезпечуючи індивідуальний і соціальний розвиток.
Культуралізація	обумовлює сприйняття соціально-нормативного, комунікативного й аксіологічного змісту професійної роботи та її оцінку, тим самим забезпечуючи рутинізацію цього змісту. Розрізняється її зовнішнє спрямування (соціальна відповідальність) і внутрішнє (культура особистості, культура комунікації) складові.
Рефлексія	полягає у зміні способів і цілей діяльності з метою керування її ефективністю, оптимізації виконуваних дій, кращого і більш повного досягнення поставлених цілей, у модернізації минулого професійного досвіду фахівця, врахуванні групової думки у процесі розробки рішення. Є важливою складовою наукового мислення, відображає зв'язок ученого-викладача з соціокультурною і професійною самосвідомістю.
Створення нових сенсів	самостійний особистісний феномен, в якому переважає мотиваційна природа, тобто має певну спонукальну силу, і разом з рефлексивним механізмом є складовою предметності і розвитку діяльнісного поштовху.

Література:

1. Агеев В.С. Межгрупповое взаимодействие: социально-психологические проблемы / В.С. Агеев. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1990. – 240 с.

2. Анцыферова Л.И. К психологии личности как развивающейся системы / Л.И. Анцыферова // Психология формирования и развития личности. – М. : Изд-во МГУ, 1981. – С. 3-18.

3. Яковицька Л.С. Самореалізація особистості у науково-технічній діяльності: монографія / Л.С. Яковицька – Донецьк: Вид-во «Ноулідж», 2012. – 348 с.

4. Яницкий М.С. Ценностные ориентации личности как динамическая система [Электронный ресурс] / М.С. Яницкий. – Кемерово : Кузбассвузиздат, 2000. – 204 с.

УДК 159.964.1

*Ямчук Таїса Юрійвна,
Чакава Мар'яна Анатоліївна
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Проблема розвитку професійних якостей розглядалась у працях широкого кола науковців, зокрема у вітчизняних дослідженнях цим питанням займалися:

Н.В.Алішева, Б.Г.Ананьєв, В.Б. Бакатанова, В.О. Бодрова, І.Б. Васильєва, О.С. Єгорова, Є.О. Климова, Е.Ф.Зеєр А.А., Деркач, В.Г. Зазикін, Н.В. Кузьміна, Ю.Н. Кулюткіна, В.Г. Лооса, А.К. Маркова, Н.С. Мойсеюк, В.Д. Шадрікова, О.І. Щербакова, В.П. Андрущенко, В.І. Астахова, І.Д. Бех, Н.С. Бодров, А.В. Брушлинський, Н.С. Глуханюк, Ф.С. Ісмагілова, В.О. Кан-Калик, А.В. Карпов, О.В. Киричук, Г.С. Нікіфорова, С.І. Подмазін, С.Л. Рубінштейн, С.О. Сисоєва, В.А. Сластьоніна, В.М. Шепель, Є.О. Якубі та ін.

Розвиток професійних якостей є однією з найважливіших умов досягнення високого рівня професіоналізму, тому у наш час вони активно досліджуються українськими дослідниками, серед яких: Г. Балл, Р.С. Гуревич, О.Г. Мороз, К.К. Платонов та ін [1].

Проте, незважаючи на значну увагу дослідників до проблеми розвитку професійних якостей вона залишається недостатньо вивченою. Метою нашого дослідження було теоретично проаналізувати та емпірично дослідити розвиток професійних якостей особистості майбутнього фахівця.

Аналіз провідних досліджень дозволив розкрити зміст поняття «професійні якості», таким чином можемо зазначити, що професійні якості - це інтегрована сукупність професійних і особистісних якостей, яка виникає внаслідок трансформації професійно важливих знань, вимог і вмінь в особистості та виявляється у більш ефективній діяльності. Відповідно до цього визначення, професійні якості майбутнього фахівця - це індивідуальні особливості, що сприяють формуванню у людини позитивного ставлення до своєї професії і людям, з якими він працює, прагнення до особистісного зростання, професійного вдосконалення [2].

Професійні якості фахівця відповідають на такі життєво важливі прояви, як самоактуалізація, самостійність, здатність обирати та розв'язувати проблеми, усвідомлювати своє професійне Я, визначати власну життєву позицію, долати труднощі, керувати своєю поведінкою та діяльністю [3].

Для дослідження професійних якостей у студентів та працівників ми використали методику «Діагностика самоактуалізації особистості» (А.В. Лазукіна). Методика включає в себе максимальну реалізацію можливостей досліджуваних, адекватне сприйняття оточуючих, світу і свого місця в ньому. Вибірку склали студенти та працівники сфери економічних відносин, загальна кількість досліджуваних складає 60 осіб.

Дослідження показало, що близько в – 57% студентів провідною є контактність та потреба в пізнанні - 43%. Отримані результати свідчать, про те, що досліджувані вміють налагоджувати контакти, здатні до конструктивного спілкуванню з іншими, при цьому в них розвинута висока потреба в пізнанні, завжди характерна відкритістю нових вражень здатність до буттєвого пізнання, у той час для іншої вибірки домінуючими є: орієнтація у часі – 37%, цінності – 37% та саморозуміння - 26%. Це позитивна тенденція, яка говорить про те, що респонденти чутливі, сензитивні до своїх бажань і потреб, здатні насолоджуватися актуальним моментом.

Також було виявлено, найменші показники які характерні для обох груп досліджуваних, зокрема, це: погляди на природу людини, креативність,

автономність та аутосимпатія. Ці дані свідчать про те, що групи не мають ніякого відношення до творчого життя, наділені незначною життєвістю та самопідтримкою, при цьому належне місце належить тому, що вони автономні, незалежні і вільні.

Таким чином, у вибірці студентів спостерігається досить позитивна тенденція до розвитку професійних якостей, тобто в них сформовані потенційно особистісні та базові професійні якості, які є основною підставою для навчання за певним фахом та подальшої успішної професійної діяльності, у той час для вибірки працівників характерні специфічно-професійні якості які формуються упродовж професійної діяльності залежно від специфіки роботи.

Література:

1. Волкова Н. Проблема підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності / Н. Волкова // Неперервна професійна освіта: теорія і практика : науково-методичний журнал. – 2002. – Випуск 1 (5). – С. 25 – 27.
2. Зеер Є.Ф. Психологія професійного розвитку: Учебн. пособие. – 2-е узд. /Є.Ф.Зеер. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 240 с.
3. Курдюмов Г. М. О формировании личностных качеств будущих специалистов / Г. М. Курдюмов // Высшее образование в России. — № 2., 1996. - 103–105 с.

РОЗДІЛ V. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНО-ВІХОВНОГО ПРОЦЕСУ

УДК:159.953:331.101.3-057.87

*Алмаші Світлана Іванівна,
Марушка Вікторія Ярославівна
Мукачівський державний університет
м.Мукачево, Україна*

ДО ПРОБЛЕМИ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

Незважаючи на велику кількість наукових праць з вивчення та підвищення мотивації навчальної діяльності школярів, вчителі, як і раніше, часто стикаються з проблемою несформованості потреб учнів у знаннях, відсутності інтересу до навчання. Особливо гостро ця проблема спостерігається у школярів підліткового віку, що змушує знову і знову повертатися до цього питання. Не дарма підлітковий вік характеризують як перехідний, кризовий, переломний, критичний.

Дослідженням навчальної діяльності в цілому та її мотивацією зокрема займалися провідні вітчизняні психологи і педагоги: А. С. Макаренка, Д.Б. Ельконін, А.К. Маркова, В.Г. Асєєв, І.А. Зимова, В.Г. Степанов, І.В. Дубровіна,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>